

Издази уторком, четвртом и суботом.

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС
мјесечно Д 15; тримјесечно Д 40;
на Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центевама. Огласи
по цјенику. Поједини број Д 1-30.

Кр. Државно Одјелство —
Одјелство за
Кр. Државно Одјелство —
Одјелство за

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Округлни Одбор Народне
Радикалне Странке у Шабљаку.
Одговорни уредник: Шпиро Такић.
Телефон број 60.

Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, уторак 6. марта 1923.

Број 59.

Народ ће одлучити....

На велебном абору у Скопљу наш вођа и предсједник министарског савјета, Никола Пашић рекао је међу осталим, да ће народ на овим изборима одлучити, хоће ли држава остати цијела или ће се цијепати. Ове ријечи су тешка истина, оапка су оабиљности времена и великог судбоносног значења осамнајстог марта. Оне су оптужба, тешка оптужба пред народом и историјом, оптужба свих оних, што мисле, да ће се у „цијепању државе“ њихове „величине“ испољити како треба и штоно ради својих сићушних амбиција стављајући у питање — јединство државе.

Осамнајстог марта одлучиће се о „цијепању или нецијепању“. Грађанске слободе, — дате нам у мјери, којој писмо својим политичким васпитањем дорасли, — учиниле су, да се у правно уређеној држави изнашају на површину питања, која су давно ријешена на бојним пољанима, а законито санкционисана Бидовданским Уставом.

Беоабарни хушкачи, политичари обољели амбицијом, роварили су непрестано против јединства ове државе, потпомагани су били били људима, штоно су ради братске сношљивости у најпоштенјим намјерама јачали њихову срамотну акцију. Данас је пак ситуација тако заоштрена, да је говор о „цијепању или нецијепању“. Смисао ових ријечи разумије сваки онај, којим нашим језиком говори: „Цијепање државе“ има само један смисао; „цијепање државе“ јест комадање, јест оно, што кривични закон назива злочинством велепадаје. Сва друга тумачења и схваћања паивна су и лажљива, а разлог им је понављеније у тому, што су дјела око исправно „схваћеног „цијепања државе“ подвргнута казаној санкцији.

Нама пису опасни наши „цијепачи“, јер свијест већине нашега народа даје нам гаранцију за њихово онемогућење, али истакнути је ово типично страшило као упоасорење свима онима, који воле ову државу и који не жале за — „прошлим данима“. Једино наш крајњи немар и нехај могао би дати маха нашим непријатељима, и зато сви ми, који смо за снагу државе и народне радикалне странке, сви ми морамо се наћи на биралиштима онда, када се осамнајстог марта буде одлучивало о „цијепању или нецијепању“. То не ће бити једноставни скупштински избори; — то ће бити сукоб сложних чувара јединства ове државе с једне стране и непријатеља њених с друге. У борби с гуменим куглицама одлучиће се тај дан судбина змеље.

Већ телале демагози и сићулу погрде кропа по уста на државу, а на сва уста на народну радикалну странку, која је најглавнији ослон државе ове и готово једини поборник јединства њезина. — Телале демагози и — задовољавајући ружној, насљеђеној мржњи једнога дијела народа нашега — грде Београд и све и свакога, ко је у њему и тако подржавају ону зло, чије ће тешке резултате најјаче осјетити они, који насједају овим бесавјесним хушкачима. С друге пак стране прилазе ревиизијонисти, који узеше на се звучно име „земљорадника“, небити тако отишли у Београд орати „цареве друмове“. Сви ови ено већ телале и обећавају штоно ријеч алатна брда, ако им мандат буде осигуран.

Али морална, национална већина нашега народа иш се је чврсто и стално определијела. Она ће онемогућити рјаве акције различитих „цијепача државе“ и окренут ће леђа свима онима, штоно трчкарају за мандатом, док ће с друге стране једнодушно, дати повјерење вођама и политици нар. радикалне странке.

Осамнајстог марта сви ми присташе нар. радикалне странке треба да омогућимо ријешјење свих још висећих питања у овој нашој држави, а павластито оних питања, штоно аасејају у јединство државе и у нашу националну осјетљивост.

Осамнајстог марта мора сваки радикал да изврши своју бирачку дужност. Осамнајстог марта треба да идеја државнога јединства побјеи „цијепаче“ и народне душмане, да нар. радикална странка побјеи своје непријатеље, да свијест, истина и љубав побједе мржњу и лаж.

Киин, Врлика, Буковица и Петрово Поље те куле странке наше нека чврсте и нетакнуте дочекају осамнајсти марта и онда — уа помоћ свих осталих радикала овог изборног округа — побједа је наша сигурна. Наши пак сумишљеници из осталих крајева учиниће своју дужност, и тада прваци нар. радикалне странке ослажени народним повјерењем, а помоћу своје велике државничке аредости и вјештине политичке учврстите темеље ове државе, поправниће наше финансијално стање и учиниће крај корупцији и цархистичним појавима.

То је једина солуција напетих данашњих прилика. То је једино ријешење у овом оабиљном часу, кад се одлучује о „цијепању или нецијепању“.

Душан Рашковић.

Razgovor o Narodnoj Radikalnoj Stranci.

(Izmegju Hrvata Ivana i Srbina i Jovana, dvaju težaka iz istoga sela).

Ivan: Eto, komšijo, vi svi Srbi u jednom ste jatlu, u svojoj radikalnoj stranci, a mi Hrvati poscijepani smo: niki u Radicevce, niki u Popovce, niki u Trumbicevce, niki u Smolakovce, niki u demokrate, niki u Drinkovicевce i belaj bi ga znao koliko će još da nikne stranaка negu nama Hrvatima do novih izbora.

Jovan: Nisi spomenuo, da imade i radikalala megju Hrvatima.

Ivan: To su oni slabi Hrvati, što im ne bi bilo stalo da se svi posbirmo i pohrišćanimo.

Jovan: Nemoj, Ivane tako! Evo ovdje u našem selu imade nas hrišćana, što živimo skupa s vama katolicima, pa jesmo li mi koga od vaših pohrišćanili; jesmo li koga od vas posrbili?

Ivan: Zaista, niste! Mi se pače lipo skladjujemo: jedni se od drugih ženimo; vi dolazite u našu crkvu o Božiću i naša crkvena prošnja; vi idete u svatove nama, a mi vama; imade nas što smo i pobratimi jedni s drugima, pa i naš i vaš pop lipo se megglusobno gledaju i jedan k drugomu prilazi, ali ipak ne možeš nikome oleti iz usta, da radikalna stranka hoće sve Hrvate da posrbi i sve katolike da pohrišćani.

Jovan: To je laž, Ivane koju prosiplju u narod oni, što i danas žale za Austrijom i kojima bi bilo draže, tudjinskó sužanjstvo nego li

naša današnja narodna sloboda, pa zbog toga mraze oni u narodu radikalnu stranku, jer je najveća zasluga radikalne stranke što se je naš narod izbavio iz tugjinskog ropstva i dočepao svoje zlatne narodne slobode.

Srbija je pod zadnjim Obrenovićima bila postala služnicom Austrije, a proti tomu se je oštro borila radikalna stranka. Ona je pod vodstvom Nikole Pašića otela Srbiju uplivu Austrije, te ju privela u zakrilje naše velike slavenske Rusije, koja je pripomogla Srbiju i novcem i oružjem, da bude uzmogla, u savezu s Crnogorom, Bugarskom i Grčkom istjerati Turke iz Stare Srbije i Macedonije, što se je zazbil i obistinilo god. 1912. 1913.

Ivan: I mi smo se Hrvati onda veselili i radosne pisme pivali o velikom Junaštvu braće Srba, koje je onda u zvizde kovala cila prosvijetljena Europa.

Jovan: Hrvati su se tada veselili, jer su u tom vidili početak i svoga oslobogjenja ispod švapskoga i magjarskoga jama, što se je, hvala dragom i velikom Bogu, zbilja i postiglo velikim svjetskim ratom. U ovom velikom svjetskom ratu mala Srbija položila je, za svoje i svoje braće oslobogjenje jedan milijun i tristotine hiljada života.

Ivan: Mi smo Hrvati i Slovenci harni i zahvalni bratskoj Srbiji, što smo se njezinom pomoći oslobodili, ali nam je teško što smo zapali iz jednog u drugo ropstvo.

Jovan: Kakovo ropstvo, brate Ivane? Jezik, glavno obilježje narodnosti, jednak je i Hrvatima i Srbima; vjeroispovijest je slobodna; jedan je državni grb; jedna državna zastava; jedna kruna. Posebne zastave: srpska, hrvatska i slovenačka ravnopravne su i može ih svak slobodno vijati na svojoj kući; niko nikomu ne priječi da se zove svojim domaćim imenom: Srbi srpskim, Hrvati hrvatskim, a Slovenci slovenačkim; svi smo u državi jednaci kaoo pred Bogom, tako i pred zakonom i pred našim Kraljem, pa gdje je tu ropstvo, brate Ivane?

Ivan: A ne čita li se po novinama, da srpski vojnici i žandari iz Srbije batinaju i zlostavljaju naše Hrvate?

Jovan: Manjkati ga što drljaju novine! Nisu utaman prozване lažicama. Zakonom je zabranjeno i vojnicima i žandarima batinjanje i udaranje rukama. Ako li je ko u tom zlorabio svoj položaj, vjeruj mi, da je bio opomenut i kažnjen. Megjutim nenarodni ljudi, oni gnjili Austrijanci, što sam ih malo prije spomenuo, grade od muhe medvjeda i vješaju o veliko zvono sve što bi moglo da naškodi ugledu ove naše države, koju oni u svojoj vokvarenoj duši žestoko mrze, jer već ne ima šičara za one austrijske špijune.

Ivan: A kako ćeš mi da opravdaš, Jovane, Nikolu Pašića, vogju radikalne stranke, koji je nagrabio na stotinu velikih palača i silnih imanja?

Jovan: Jesi li ti, Ivane, brojio te puste Pašićeve palače i obišao ta njegova silna imanja?

Ivan: To sve novine pišu i svak kaže. Jovan: To ne pišu ozbiljne novine, niti li to kažu pošteni ljudi, već oni, koji mjere drugoga svojim laktom. Nikoli Pašiću donijela je žena lijepu prćiju, a on, ridaštan i pametan, znao štediti i lijepo svoj i ženin novac ulagati. Tri-deset godina bio je poslanik, ministar, obilazio svijet, bio je više puta i do Cara Ruskoga. Koje

onda čudo, ako je Nikola Pašić stekao veliku pamet i mudrost i sebi svojim radom stekao imetak? Ti dobro znaš, Ivane, da jezici proći svakomu govore tko dobro stoji i nastoje da ga osrne.

Ivan: Bit će tako, Jovane. Nego sam čuo i da je Pašić nezalica; da ne zna govoriti nijedan jezik izim srpskoga.

Jovan: To pričaju čoravu svijetu oni, što bi htjeli zasjesti na Pašićevu stolicu, a nisu dostojni da budu ni njegovi kavazi. Četrdeset je godina otkada Pašić opći s najvećim diplomatima u Europi, koji srpski ne znadu, pa, kako bi se Pašić s njima razumio, kad ne bi znao nego samo srpski? Nikola Pašić je dika i ponos cijeloga našega naroda. Onakoga pametnjaka i mudraca malo gdje ima. Kad je jednom Nikola Pašić bio stigao u London, engleski ministar prisidnik izašao je iz parlamenta, koji je tad bio na okupu, veleći: idem da pozdravim gospodina Nikolu Pašića, staroga velikoga državnika!

Na jednoj skupštini u Parizu godine 1916., gdje su bile sabrane prve glave cijele Europe, glasoviti francuski državnik Klemanso izrazio se je o Nikoli Pašiću, koji je tu bio prisutan, da se onakim diplomatom može dičiti ne samo Srbija nego cijelo Slavenstvo.

Ivan: Kad to čujem, dičim se, boga mi, i ja što je Nikola Pašić naše gore list.

Jovan: Neumrla će ostati uspomena Nikole Pašića! On' je vezao svoje veliko ime uz naše narodno oslobodjenje i ujedinjenje, pa je čast i dika biti članom radikalne stranke, koju ima 40 godina da umno predvodi i lovorike bere veliki pametnjak i u cijelom svijetu proslavljati državnik Nikola Pašić.

Niti Pašić, niti njegova radikalna stranka traže da Hrvate i Slovence posrbi i pohrišćani. Pašić i radikalna stranka traže i nastoje jedino da se naša mlada država učvrstiti; da se cio naš narod sačini oko tvrde stožine našeg narodnog, neslomljivog i nepokolebivog jedinstva, te da u cijelom svijetu postane moćna i ugledna naša mlada država, u kojoj da budu sretni i zadovoljni ne samo Srbi nego skupa s njima Hrvati i Slovenci.

Ivan: Aferim!

Jovan: Još ću ti nešto napomenuti glede vjere. Nedavno je Pravoslavni Sinod, u kojem je patriarha i svi hrišćanski vladike, kako vi kažete biskupi, odredio, oa u onim selima, gdje nema pravoslavnog popa, hrišćanska djeca idu na vjeronauk u školi u katoličkog popa. Radikalni ministar Ljuba Jovanović, Dalmarinac i pravoslavni, sastavlja sa katoličkim kanonikom drom Jakovom Čukom konkordat, što se ima sklopiti s Papom. Kanonik Čuka zastupa tvrdo i odlučivo sve katoličke sveštine, a Ljuba Jovanović se u svemu lijepo s njim slaže. Fratar Marun svakomu pripovijeda o velikoj ljubavi, što su nedavno u Srbiji, njemu katoličkom svešteniku, iskazali pravoslavni sveštenici i kalugjeri. Ugledni radikalni poslanik Stojan Protić pripovijeda kako je u jednom selu, u kome žive i Hrvati-Katoliči i Srbi-Pravoslavni, upitao jednoga rišćanskoga seljaka, zašto ide u katoličku crkvu, a seljak mu je odgovorio ove pometne riječi: „Idem u katoličku crkvu, jer je Bog u jednoj i u drugoj, a na ovu mi je stranu bliže“.

Eto, moj Ivane, vidiš kako su braća tvoja Srbi pametni i dobri, kako oni ni malo ne mrze braću katolike, niti hoće da im diraju u vjeru. A prvaci radikalne stranke hoće da u ovoj državi svi budemo zadovoljni i da živimo u bratskoj ljubavi, jer su oni pametni državnici. Dakle, čuvaj se lažnih proroka, mračnih duša, ljubi državu i otadžbinu, ljubi brata svoga Srbina i rišćanina, kao što on tebe ljubi, a viruj, da je radikalna stranka prava narodna stranka, koju vode pametni i moćni ljudi i koji želi da baš u nju uđe što veći broj katolika, Hrvata i Slovenaca, e da tako ona bude uvijek što manje srpska i hrišćanska, a uvijek što više stranka svih Hrvata, Srba i Slovenaca, stranka hrišćana katolika, dakle široka i jaka narodna stranka.

Наши доблси.

Кистање, 1. марта.

У дубокој старости умрла је овдје Марта Малешевичка. Проживевши најлепше године са својим другом, Костом Малешевичем, о коме се у овом крају и данас чува лијепа успомена, они су имали задовољство да виде успјехе својих заједничких напора и дочекају срећу своје дјце. Оставши удовица, Марта Малешевичка имала је утјеху, које је лишена многа мајка, да се наслађује гледајући, како се њена дјца натјечу у племенитом подражавању добрим примјерима, које су примили од својих родитеља. Окружена њиховом љубави и удивљеним грађанства, она је могла испустити свој дух у миру, као онај божији угодник, који није имао више што да жали.

Сахрањена је у топло саучешће читааве вароши. Вјечна јој памтљ!

Новиград, 3. марта.

(Евакуација. — Надрипатриотизам). У провођењу евакуације треће зоне дошао је данас на ред и наш Новиград, гдје су наше власти и војска дочекани оним истим свечаностима, које смо имали довољно прилике да видимо пред двије године код евакуације прве и друге зоне и које свако може да себи и без детаљног описа лако представи, ако само поведе довољна рачуна о намијењеним јавним приликама од године 1921. до данас.

Наше власти и војска нашле су у овом убавом мјестанцету на ону искрену радост и на ону топлоту, које су се пуним правом могле претпоставити послје петогодишње талијанске окупације, која је Новограђанима била далеко мржа и несноснија од стогодишње аустријске владавине.

Један ситни инцидент, који заправо не би требало ни споминати, јер је брзо и лако ријешен, помутно је за час ведрину овог лијепог, историског дана. Приређивачки одбор, у којем су, како нагледа, водили главну ријеч омладинци националисте, неупућен још у прописе Видовданског Устава о слободи и равноправности племенских застава, дошао је до идеје, да ће народно јединство и равноправност бити најбоље маркирани ако се забране племенске заставе хрватска, српска па чак и словеначка, која у новиградској општини игра потпуно неутралну улогу па ако се дозволи само државна застава, коју су, краткоће ради, назвали југославенском.

Салази на обданичких српских села, или што нијесу анали за ту забрану или што су гојили извјесну сумњу о њеној правдољубности, покхаташе у Новиград дугом поворком кола окићених српским, хрватским и словеначким заставама, кад их на градској капији дочека менаџење у виду новиградских грађана, који им саопштите одлуку, да је улазак у мјесто условљен обзевом, да се српска застава савије и сакрије којим се условом котарски сељаци нијесу могли да помрире а од кога Новограђани нијесу хтјели да одступе све дотле, док их политички комесар Филаус, који се је ту случајно нашао у пратњи жандармерије, није поучио, да се јединство и равноправност испољују најуспјешније кад Срби истичу своју племенску заставу а Хрвати им то не бране и обратно а кад државну, или краће, југославенску заставу и једни и други носе у срцу а не само на зволику сеоске цркве или на паланачкој соколани.

Ствар је овако ликвидована без даљих последица, тим више што су се сељани повратили одма својим кућама а и остали гости уључили прилику за повратак талијанском лудом, која је путујући на линији Задар—Обровац, баш у оном моменту пристала у Новиград.

Градске вијести.

Долазак г. Лјубе Јовановића. Носилац листе N. R. Stranke за sjevernu Dalmaciju г. Лј. Јовановић, министар вјера долази у четвртак 8. о. мј. у 10 сати у Граџац, у 12 сати држи збор у Книну, а у 3 сата попodne у Врлици, у петак у 9 и по сати држи збор у Дрншћу, у 12 сати у Кистанјанама, у 3 сата у Гјеверскама, а у 4 сата на Br. Mostinama. У суботу у јутро држи збор у Обровцу, у 12 сати у Бенковцу, а у 4 попodne у Skradinu. У суботу на већер долази у Шибеник, гдје ће му бити приреглен banquet. У недјелју у 11 сати држи збор у Шибенику, а послје подне одлази у Split.

Личне вијести. Dr. Miloš Martić stigao je jučer iz Beograda u Šibenik. Sobom je donio instrukcije o utrošku beskamatnoga zajma, koji je vlada odobrila općinama sjeverne Dalmacije. Sinoć je otputovao zajedno sa upraviteljima općina: obrovачke, benkovačke, skradinske, kistanjske, kninske, врличке, prominske и дрмичке у Split, гдје ће им данас бити исплаћен дознаћени новач и гдје ће предignuti државни kukumiz уз cijenu од 3 din. и 37 para по kg.

Nacionalistički slet. У недјелју су далматински националисти приредили slet у Шибенику. У ту сврху унајмили и три пароброда, који су доваљали излетнике из околице. Уза све то, што је било рђаво вријеме, на slet је дошло неколико стотина националиста. - У хотелу Krki одржан је збор, на којем је говорило више говорника, а послје тога био је заједнички објед. За вријеме обједа, као и при одласку, падали су разни поклици, од којих многи нијесу били на мјесту. Омладина се мало загријала, поготовто она из Splita, па је често клицала „nacionalističkoј револуцији“ и „nacionalističком терору“. Не само да ли је омладина која је клицала и шваћала значење тих поклица, или је само онако клицала у вјетар, из адета. Ко жели добра овој земљи, тај је против сваке револуције, па и „nacionalističke“, а они који су створили ову државу, знаће је и оћувати, поштивajući слободу у границама закона без „nacionalističkoga терора“. Наши су националисте на кривом путу ако мисле провести код нас оно, што су провели фашисти у Италији.

Takogjer padali su poklici protiv separatizma, Radića, Trumbića, Drinkovića, па да буде све у правом „jugoslavenskom duhu“, чули су се поклиц и „Dolje velika Srbija“, па и „Dolje Srbija“ и „Dolje Pašić“ itd. — Ovom prilikom htjeli bi napomenuti nešto оmladincima, što oni u svom neznanju ne poznaju. Duh велике Srbije stvorio je našu današnju veliku Domovinu, u kojoj su zajedno svi Srbi, Hrvati i Slovenci. Mala Karagorgijeva Srbija preko jedan vijek širila se, dok konačno nije postala ovo što je danas. Da nije srpski narod bio zadoben duhom veličine, snage i моћи, već да је био uskih po-

Ова ситна дисонанса, која иначе не представља ништа нова у нашем међуплеменском животу, неће и не може да помути наше однос са врлим Новограђанима, који су, јамачно у најбољој намјери, напували једну „дипломатску“ нетактичност кад су, уз своју рођену хрватску заставу, забрањили и ону другу, која им је омогућила данашње ослобођење и која већ 11 година путује према Новиграду, понавшај из Куманова правцем преко Церва, Рудника, Кајмачлана и Добраг поља.

Нема сумње, да ће у новој атмосфери, у слободи и у дотицају са српском браћом они коргиовати своје схватање јединства и равноправности, нарочито кад дознаду, да Србима није никада ни на крај памети пало, да под изговором тог јединства и равноправности забране хрватску заставу, која је њима и милија и светија него многим Хрватима.

Дух Војводе Мишића.

гледа, skučenih vidika, nebi nikada došlo do propasti Austro-Ugarske, a po tome ni do našega oslobođenja. A onda stavljati u isti red Pašića i Radića mogu samo neznalice, ljudi pokvarena srca i pokvarena mozga. Dok se je Pašić, kao predsjednik srpske vlade, za vrijeme rata, borio za oslobođenje svega našeg naroda ispod A.-U., dotle je Stipica Radić pjevao u Zagrebu himne „apostolskom cesaru“ i tražio vojnu diktaturu u Hrvatskoj. Učinili bi krivo dično starini Pašiću, kad bi htjeli da dalje usporiju njegov rad sa radom Radića.

Jugoslavenski nacionaliste su na krivom putu, a njihov je rad negativan. Ako u ovu tvrdnju sumnjaju, neka zagju malo dublje u narod, a i izbori 18. marta pokazaće im, da nijesu uradili ništa za onu ideju, koju su ispisali u svom programu. Sa vikom, prajama, dernjavom ne stvaraju se velika djela!

Evakuacija zone B. Konačna evakuacija cijele Dalmacije, t. j. zone B., najbliže zadarske okolice, izvršile se dojučer nedjelje. Žandari i carinske vlasti ulaze 10. marta u 12 u Sukošane, Smiljić, Posedarje, Ražance i Nin; 11. marta u 12 sati u Zemunik, Polešnik, Smoković, Murvice i Diklo. Takogjer toga će se dana isprazniti i ostala mjesta na kopnu. Na 11. marta ostavljaju Talijani i otoke. U 9 sati naši žandari i carinske vlasti zaposjeli će Iž, u 11 sati Patičane, a u 12 sati Preko. Na 11 marta naše će čete zaposjeli Babindub. Konačni sastanak sa talijanskom vojskom uslijediće 11. marta u Murvicama. Tu će vjerovatno sudjelovati i oba generala, s naše strane general Milič, a sa talijanske general Barbarich.

Novi šef odjeljenja za narod, zdravlje. Dr. Šime Ljubić, dosadašnji šef zdravstvenog odsjeka u Splitu, pensioniran je, a ukazom Nj. V. Kralja postavljen je za šefa dr. Dušan Ivetić.

Iz školstva. Školski nadzornik Kričević imao bi ovih dana da bude pensionisan. Kao njegov nasljednik bio je uzet u kombinaciju prof. Ilija Maričić, koji se pokazao najaktivniji i najsposobniji na školskom odjeljenju, ali je ministar odlučio, da ga pozove u Beograd na službu u ministarstvu.

Primariusi pokraj bolnice u Šibeniku. Odlaskom d. ra Katića i Botterija Šibenska je bolnica ostala bez primariusa. Za primariusa hirurškog odjeljenja natjecao se dr. Pasini, sekundarni liječnik u Šibeniku i dr. Jatroš iz Beča, asistent na hirurškoj klinici, koji se istakao i svojim radnjama na naučnom polju. On je Grk, a potječe od majke Srkinje. Neće moći biti uzet u kombinaciju, jer nije naš džvljanin. Za primariusa odjeljenja za interne bolesti, pensionirani šef zdravstvenog odsjeka, dr. Ljubić, bio je predložio d. ra Machieda sa preporukom, d. ra Brešana sa primjedbom da je mlad i d. ra Spiru Šeata bez ikakve primjelbe. Ovak će predlog ministar ispraviti.

Izjava. Radi poklika, koji su pali u nedjelju 4. o. mj. prigodom sleta Orjune u Šibeniku: »Dolje Srbija« i slično, prestao sam biti članom Jug. Nac. Omladine. — Nikola Ljupković, pekar.

Iz suđa. Po izbornom zakonu, na sudovima se ne drže rasprave niti se pozivlje svijet od jučer pa sve do poslije izbora. Svrha je tom naregjenju, e da se pred ove izbore i zbog izbora svijet ne miče na silu i da je svakome dopušteno da se znima izbornima.

Мед. Унив. Др. А. Кениг ординира у Хотелу де ла Виле, соба бр. 2., по подне од 12—1 за господу и од 4—5 за госпође. 2-3

Saziv Reichstaga.

PARIS, 6. Saziv Reichstaga za danas izazvao je veliku pažnju. Misli se, da će Njemačka zaključiti prekid odnosa sa Francuskom i Belgijom. Kancelar Cuno podniće izvještaj o političkom položaju.

Brzobjavne i telefonske vijesti.

Велики збор радикала.

Пашићев говор. — Преко 20.000 слушача.

БЕОГРАД, 6. Јучер је у Ср. Митровици одржан велики збор Нар. Радикалне Странке, на ком је говорио председник владе г. Пашић. Председника су дочекали све српске корпорације, пјевачка друштва и хрватско пјевачко друштво „Нада“. На збору је било преко 20.000 људи. Збор је отворио др. Јањић, последије је говорио Пашић читав сат. Пледирао је за јединство државе против сваког цијепања, апелујући на народ да се осамнаестога марта за то изјасни. Последије њега говорио је др. Јањић. На концу је донесена резолуција, у којој се истичу непроцјениве и вјечне заслуге Пашића за наш народ и државу. Једнодушно се одобрава његова политика вођена на основици Видовданског Устава. Осуђује се свако цијепање и слабење државе и странке. Своје одобравање народ ће пвсједочити на изборима 18 марта.

Макендујуши на дјелу.

БЕОГРАД, 6. Према аваничном извјештају мин. унут. послова Макендујуши су почели поновно концентрацију рабoјничких банда. Око 5.000 комита чека спремно на граници према Куманову, Штипу и Велешу.

БЕОГРАД, 6. Велики жупан из Штипа јавља, да је нађен љеш чувеног комитског војводе Стојана Легова. Нађено је још неколико љешина бугарских комита.

Скакање динара.

БЕОГРАД, 6. Јучер је динар узео повољан обрт. Његова је потражња све већа. Јучер је на београдској бурси нотирао Цирих 580, а на загребачкој 595. Ово се има захвалити одлучности мин. Стојадиповића. Он остаје код тога да се обустави штампање банкнота и да се постигне бубетна равнотежа.

Насељавање Косова.

БЕОГРАД, 6. Јучер је стигла овамо преко Суботике прва партија наших опаната из Маџарске, а има их усве 4.000. Министри војни, унутрашњих дјела и аграрне реформе приделили су им најсрдачнији дочек. Опанати су кренули на Косово, гдје ће се стално населити.

Демократи и Радићевци.

ОТОЧАЦ, 6. Јучер су Радићевци одржали велики збор пред општинском зградом. У исто доба држали су збор и демократи. Кад је демократска поворка прошла испред општинске зграде настао је сукоб између њих и Радићеваца, па се развила и пуцњава. Један Радићевац је убијен а два су рањена.

Након евакуације Сушака.

Razgraničenje — Delta i Baroš — Fašiste. SUŠAK, 6. Јучер су се sastali naši i talijanski delegati za saobraćaj. Zaključeno je, da stručnjaci ispitaju potanko položaj na Rijeci i cijeli saobraćaj. Potoškoće su velike. Talijanski general Gentili otputovao je u Rim, da obavijesti vladu o pregovorima, a takogjer je i jedan naš delegat otputovao u Beograd.

Danas su se sastali predsjednici komisija i raspravljali o granicama. Tal. štampa piše o velikim poteškoćama, koje su se pojavile na konferenciji. Naša je delegacija izdala komunikacije, u kom se veli, da evakuacija nije potpuna bez Delte i Baroša. »Vedetta d' Italia« naglašuje, da oba mjesta pripadaju Rijeci. Baroš i Delta odijeljeni su od Sušaka brojnim kordonom karabinjera i alpina.

U večer, na dan evakuacije Sušaka, riječki fašisti dovukli su se potajno na Sušak i tu napali više osoba i teže ih ozledili. Naši vojnici uhvatili su tri fašista s bombama.

Burze.

ZÜRICH, 6. Zagreb 620.

Мој одговор.

Ђеврске, 24 фебруара. У 930. броју сплитског „Живота“ изашла је „Изајава“ госп. Мирка Лежанћа, реф. за грађ. школе и тајника демократске странке у Сплиту. У тој „Изајави“ он се обара на моју маленост са таквим рјечником, да је и само уредништво „Живота“ осјетило потребу, да се од њега оградим са уобичајеном повишарском формулом: „За чланке под овим насловом уредништво не одговара.“ Ова ограда, која значи и осуду за госп. Мирка, upisani је у нашем политичко-страначком животу, јер то је први случај да орган једне странке на овај начин таксирал изјаву свога страначког тајника.

Лично са ме ограда „Живот“—овог уредништва могла би да буде и довољна задовољштина. Али ја сам лојални противник, па хоћу да госп. Мирка до краја послужим.

За његовог брата Милоша немам много да наодам ономе, што је већ у овоме листу ишло. Рећи ћу само то да Милош изводи оно, што Мирко наређује. Јели он по наређби Мирковој ускочио у земљорадничку странку, ја поуздано немам. Али знам да је њихов зет Добријевић из Пастова по Милошевом савјету такођер отишао у земљораднике и да је ових дана тражио а није добио од Јандрије Балача његове просторије за скупштину Земљорадничке странке у Братишковцима. То и кукурузи, које је влада прошлога прољећа нашој општини послала, а које је Милош прољетос неправедно и непотпуно раадјелио, а сада прескupo наплаћује, за овај пут може да буде доста.

Госп. Мирко заслужује и јачу и опширнију пажњу са моје стране. Он за ме каже да сам „надриписар“. Држим да он, као интересирани странац, не може да о томе пресуђује. Поред тога њему фале за то и потребите квалификације. Поанато је да је он покушао прије рата, кад се је тражило неко знање, да положи испит за учитеља — пардон професора! — грађанских школа, па је на испиту пропао, а положио га је теком рата, дакле у доба, кад знања није требало, јер није тражено.

Госп. Мирко називље ме и „скрхираним шверцером“. Зашто не само „шверцером“? Јер госп. Мирко знаде да сам ја био и остао сиромашни човјек, који живи о својем раду, па му то не би повјеровао. Он знаде да ја у шверцерске послове нисам хтио улазити ни онда, кад су преко Ђеврсака преважани кукурузи за покојну Земљорадничку Задругу у Бивовичину-селу, него сам претпоставио да службом уздржавам моју обитељ и платим дугове, које сам имао.

За госп. Мирка ја сам и „бивши човјек“. Овака оцјена са његове стране не може да буде аа ме увредљива. Ко понаје госп. Мирка, тај знаде да он бегенише само оне људе, које може да израбљује у своју личну корист, или који су по карактеру њему сродни. И ако не спадам ни у прве ни у друге, прианјам да у том погледу дугујем мојој савјести један прекор. Истрага над пропастима Земљорадничке Задруге у Бивовичину-селу проведена је, а ја сам ћутао, јер сам штедио једну егистенцију. Ако ме госп. Мирко и за то називље „бившим човјеком“, онда има право.

Ја сам за госп. Мирка и „мрачна индивидуа“. Истина је да ја немам никакву заслугу, што је осујећен један његов покушај да завади сад пок проту Саву Ђелића са попом Стевом Ђелићем, дакле — оца са сином! На том часном дјелу ухватио га је сам поп Стево. Писма, која му је он по овој ствари упутио, фотографски цртају и дјело и човјека, који га је хтио да изведе.

Али ако ја нисам дослио да у овој ствари госп. Мирку на жао учиним, он има право да жаљам на ме ради једног својег другог по-

кушаја, који је са мојом кривњом пропао. И овај као и први, био је намањен попу Стеви, али беа његовог оца, којег је имао да замјени пријатељ Марко Синобад. И повјерљиво и пријатељски наш госп. Мирко саопштио је Марку да поп Стево спрема на њ један нападај. Да осујети тај тобожни нападај имао је Марко по савјету Мирковом при првом сусретају, по могућности на јавном мјесту, да попа Стеву шчепа за грло и браду!

Ја нисам никада, па нећу ни данас да истражуем, како је госп. Мирко дошао до Ђорашевог имања. Али на једном парчету тога имања, покрај пута на обронку Планичника, диала се је негда једна лијепа тежачка кућица, коју је био саградио сиромашни Никола Корњача. Данас од те лијеке кућице, као плашило људској савјести, стрше само тужне развалине. Ни молбе ни клетва сиротог Корњаче па ни понуда откупа запосједнутог земљишта, нису били довољни да гану нашега госп. Мирка: он га је најпре протјерао из његове са тешким трудом у туђој служби стечене кућице, а затим је као непотребиту и сувишну — порушио! Ни један каматар, којих је било и овамо као и по осталој Далмацији, није урадио то, што је урадио бивши народни учитељ, данашњи референт за грађ. школе, тајник демократске странке и најновији витез ордена св. Саве, госп. Мирко Лежаић!

Госп. Мирко завршује своју „Иајаву“ са тврђом, „да сам потпуно ударио стопама свога почившег претходника Владекање“. Тај његов „Владекања“ није нико други, него главом на далеко познати пок. Владе Ардалић, иадајца рода свога, денунцијант и аустријски

конфидент, са којим ја нисам ни опшио ни говорио од анексије Босне и Херцеговине, па све до смрги његове. Таково држање праму њему налагао ми је и мој национални осјећај и презир праму чољеку. А за тај мој национални осјећај каже се у повјерљивој пријави бр. 3. од 1913. год., коју је бивша ћ. к. Оружничка Постаја у Ђеврскама против мене управила, ово: „Derselbe ist derart serbisch gessint, dass er sein Blut und Leben für Serbien opfern möchte!“ Поред мене он је и друге честите Србе и људе у нашем селу денунцирао. Ушљед тих денунција госп. Спасе Кнежевић, прота Јелача и ја били смо, у доба анексије и за вријеме балканских ратова, под сталним жандарским надзором. Ја сам те денунције под написом „Настих бр. 2“, описао у шибеничком „Напредњаку“, органу тадање националне омладине, међу којом — узгред буди речено — није било нашега госп. Мирка.

Овако сам ја стајао праму Влади Ардалићу „док бијаше за ужаса“. То није непознато ни нашем госп. Мирку, а није ни његовим Ђеврсчанима, који и беа тога нису имали најбоље мишљење о њему.

Али ова тврђа нашага госп. Мирка преузетна је и са друге стране. Поанато је, ко је од Ђеврсчана још 1899. у друштву пок. Владе ашао за Голеш планину; познато је, да је пок. Владе радо се парнично, а и наш госп. Мирко, кад није имао других парница, куповао је дио од Одива, па се са тежачима као учитељ по суду парнично; познато је, да је пок. Владе волио да замеће кавгу и да спушта руку на мушке и женске главе, а и руке, па и ноге нашега госп. Мирка апињале

су такођер и за мушке и за женске главе (Марија жена Ивана Шарифа и пок. Марко Бјелић); познато је да одговор на мој чланак у „Напредњаку“, који није хтјела да донесе шибеничка „Хрватска Ријеч“, није био непоамат госп. Мирку; поанато је да су Владина браћа помагала свога брата у његовом раду, а госп. Мирко одабрао их је за своје генерале у Ђеврскама!

Поред ових упоређења, која су и сувише карактеристична, ја ћу да нашем госп. Мирку и један предлог поставим. Пок. Владе био је на психијатричном мотрењу. То мотрење извршено је по налогу суда у једној казненој парници, па су подаци и резултати сигурно сачувани, а и психјатер је, хвала Богу, још жив и здрав. Добро би било да ја и госп. Мирко замолимо тога психјатра, да нас прими на проматрање, па да упореди резултате и опажања са онима над Владом Ардалићем. Покаже ли се да се моје природне наклоности више приближују онима пок. Владе од његових, ја сам справан на сваку казну, коју ми госп. Мирко одреди. Ако тај резултат испане на његову штету, ја се унапред одричем сваке казне за госп. Мирка, јер држим да би она била и сувишна и неправедна за чољека, на којем ни школа ни култура, осим рафинираности, нису могле да изврше јачег утицаја!

Ѓилит Мартин.

Примјетба Ианмно од правила, да не пуштамо у лист лична обрачунавања, доносимо овај напис из пажње према нашем вриједном сараднику, нападнутом на непристојан начин од г. Лежаића, који би, у јавном интересу, морао бити постављен на право мјесто. Уредништво.

Slavenska Banka d. d. Zagreb, filijala Šibenik

Dionička glavnica i rezerve Din. 50,000.000.—. Ulošci preko Din. 125,000.000.—.

FILIJALE: Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radгона, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Veličovec, Vršac.

IPOSTAVE: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

AGENCIJE: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJE: Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaci utca 35; Bankhaus Milán Robert Alexander, Wien I. Augustinerstrasse 8.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D. PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjenice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzjavni naslov: DALMASCONTO.

21

Чок и Манојловић фабрика црквених воштаних свећа Шибеник (Далмација).

Иарађује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божји, Христос се роди!“